

Referanser:

Arkivsak: 22/03614-1

Saksdokumenter:

NOTAT TIL MØTE MELLOM BISPEMØTET OG DET NORSKE DIAKONFORBUND 201022
RETNINGSLINJER_FOR_KATEKETENS_OG_DIAKONENS_GUDSTJENESTELIGE_FUN
KSJONER_Vedtak_KR_desember_2015

Diakontjenesten

Sammendrag

Biskopene har etter Tjenesteordning for biskoper §1 et særskilt ansvar for tilsyn med de vigslede gruppene. I sitt møte i februar i år hadde Bispemøtet samtaler med Kirkelig undervisningsforbund og CREO, som representerer hhv kateketene og kantorene. Det har vært et ønske om en slik samtale også med Diakonforbundet. Diakonforbundet har i et notat, og i samtale med sekretariatet, redegjort for noen punkter de ønsker å samtale med Bispemøtet om. Noen av disse punktene er redegjort nærmere for nedenfor.

Fra Diakonforbundet møter leder Asbjørn Sagedal, Edel Merete Gervin og generalsekretær Leiv Sigmund Hope.

Forslag til vedtak

Bispemøtet takker Diakonforbundet for samtalen, og har merket seg følgende:

-
-
-

Saksorientering

Bakgrunn

Diakonen gudstjenestelige funksjoner

Diakonens gudstjenestelige funksjoner reguleres av retningslinjene som kom i 1996, sist revidert i 2015. Det er en tekst med stort rom for tolkning, og det blir stilt spørsmål ved om det er tjenlig at teksten er såpass uklar. Det er særlig formuleringen «innen rammen av menighetens diakonale oppdrag» i pkt. 3.1.5 som kan være verdt å samtale om. Hva menes med denne terminologien? Hva faller innenfor? Man ser ulik praksis for hva som kan defineres som menighetens diakonale oppdrag, og dette får betydning for hvilke arbeidsoppgaver diakonen skal utføre. Gjennom året er det søndager med et mer diakonalt preg der det vil være naturlig at diakonen har et vesentlig bidrag i gudstjenesten, f.eks.

skaperverkets dag eller tilknyttet fasteaksjonen. Ledelsen i kirken lokalt kan allikevel mene at gudstjenester ikke er diakoni og ikke gi rom for det i diakonens arbeidsplan. Her kan det trekkes frem at Bispemøtet i sin uttalelse til revidert Plan for diakon i 2020 (BM10/20) bl.a. ønsker en tydeliggjøring på at «kirkens diakoni gjennomsyrrer hele kirkens liv og tjeneste, og kommer til uttrykk i holdning og handling, ord og bønn», og at «det er en tydelig sammenheng mellom gudstjenesten, dåp og nattverd, og tjenesten for Gud og medmennesket».

På den annen side er det ikke ukjent at «alt» kan defineres som diakoni. Kirken skal i utgangspunktet være diakonal i det den gjør, men det er en fare for at diakonien ved å være alt da også blir ingenting, man mister av syne det som er diakoniens særpreg.

Når det kommer til nattverdutdeling, som omtales i dette punktet i retningslinjene, så mener Diakonforbundet at nattverden i sitt vesen er diakonal, og at diakonen rolle i nattverden bør styrkes. Diakonen bør kunne delta ikke bare ved utdelingen, men også i deler av liturgien ved alteret sammen med den som er hovedliturg.

Retningslinjene åpner for at diakonen kan gå i soknebud, gjøre tjeneste ved båretandakt og urnenedsettelse, og forrette gravferd etter avtale. Det generelle inntrykket er at dette løses godt og tjenlig landet rundt, men det oppleves som unødig begrensende at biskopen må godkjenne diakonen. Et punk til samtale kan være om denne godkjenningen er gitt i og med vigslingen.

Det viktigste med tanke på diakonens gudstjenestelig funksjoner er at man har en forutsigbar ordning som praktiseres forholdsvis ens i kirken som helhet.

Diakonene vil være diakoner

Når diakonene ønsker muligheten til å delta og utføre de gudstjenestelige funksjoner som er nevnt ovenfor, er inntrykket at det er fordi disse anses som del av det diakonale oppdrag. Diakonene ønsker å være diakoner, ikke å være nesten-prester. Diakonene har egen vigslingsliturgi, egen tjenesteordning, og et selvstendig grunnlag innenfor kirkens tjenester (går ikke ut fra presteembetet). I de tilfeller der diakoner blir satt inn og brukt som prestevikarer, særlig utover bare enkelthendelser, er det et spørsmål om hvilken status det gir diakonen. Det er ikke nødvendigvis problematisk, men bør reflekteres over. Det samme gjelder diakoner som kvalifiserer seg til å bli prest. Det skjer i noen tilfeller, men Diakonforbundet mener det gjelder såpass få at det ikke er noe de vil problematisere.

Satsningsområde diakoni

Kirkerådet har vedtatt diakoni som satsningsområde, men det er lite informasjon om hva som skjer rundt dette i bispedømmene. Her må nødvendigvis mye skje på lokalnivå, men biskopene kan ha en rolle i å gi diakonien oppmerksomhet. Et viktig begrep som trekkes fram sammen med diakoni er samfunnsansvar, og det blir lagt vekt på samhandling og samskaping med andre aktører. Kirken må i større grad berettige sin plass, og diakonien kan her være helt sentral. Diakonforbundet trekker fram at diakoner har kompetanse utover det rent kirkelige ved at de har bakgrunn i helsefag, sosialfag eller pedagogikk, og denne kompetansen bør kirken bruke i større grad enn i dag.

Biskopene har gjennom sin posisjon fortsatt en stemme som lyttes til i samfunnet, og har mulighet til å synliggjøre og løfte diakonien opp. Gjennom visitaser kan biskopene anerkjenne og oppmuntre det diakonale arbeidet i menighetene, og være en døråpner til andre aktører i samfunnet. Også i enhver sammenheng ellers der biskop er i samtaler med sivilsamfunnet, har biskopen mulighet til å synliggjøre diakonien. Diakonisasningen fremstår som noe fragmentert, og man bør vurdere å peke ut noen felt. Aktuelle felt der kirken allerede har et engasjement og kan være en stemme inn i storsamfunnet er bærekraft og flyktninger/migranter. Diakonien er ikke bare indrekkelig, men er i sin natur utadrettet og brobyggende. Institusjonsdiakonene gjenspeiler en forståelse av diakonien som ikke tar utgangspunkt i gudstjenesten, men som har et viktig bidrag til kirkens samlede diakonale oppdrag.

I forbindelse med diakonisatsing bør det også nevnes rekrutteringsutfordringen som også gjelder for diakoner. For å få utført diakoni trenger man diakoner. Det er positivt med de ordninger som er etablert for å kvalifisere diakonimedarbeidere, men det oppleves som noe tilfeldig og helt opp til det enkelte fellestråd hvordan ordningen praktiseres.

Tilsyn

Biskopene har tilsynsansvar overfor diakonene både gjennom tilsynet for kirkens som helhet og gjennom tilsynet for vigslede medarbeidere, jf. Tjenesteordning for biskoper § 1. Erfaringen er at tilsynet utøves på ulike måter, og det er et ønske om en mer felles standard. Etter kirkemøtevedtaket om kirkelig organisering skal dette tilsynet nå styrkes, og biskopene skal kunne innkalle både diakoner og diakonimedarbeidere til fagsamlinger. Det er nyttig med en samtale om det videre arbeidet med tilsynet.

Økonomiske/administrative konsekvenser